

Darila, darilca, obrazi, obrazci

mag. Domen Petelin, univ. dipl. pravnik

V stalnem tematskem sklopu Šolstvo in pravo vam avtor mag. Domen Petelin s svojimi prispevki poskuša odgovoriti na številna odprta vprašanja s področja šolskega prava. Glede zelenih vsebin prihodnjih prispevkov ali dilem glede vsakokratnega aktualnega prispevka se na avtorja lahko obrnete preko elektronskega naslova petelin.domen@gmail.com.

Tradicija obdarovanj učiteljev (kasneje tudi vzgojiteljev) ima dolgo brado in izhaja iz hvaležnosti staršev, da so njihovi otroci pridobili nova znanja. Če odmislimo izobraževanje v starem in srednjem veku, ko je izobraževanje bolj ali manj potekalo v »višjih« posvetnih (plemiči, fevdalci, itd.) in cerkvenih (npr. samostani) sferah, in izhajamo iz obveznega izobraževanja na naših tleh, torej od časa vladavine cesarice Marije Terezije in Splošne šolske naredbe iz leta 1774, s katero se je uvedlo splošno in obvezno osnovnošolsko izobraževanje za otroke od 6. do 12. leta¹, so učitelji iz rok hvaležnih staršev občasno prejeli tudi kakšne darove sadov dela rok (večinoma) kmečkega prebivalstva Slovenije. Tako so starši učiteljem prinašali kakšne klobase, nekaj kil krompirja ali druge zelenjave, kose mesa, košare sadja, niso pa pozabili niti na kakšne steklenice doma narejenih (alkoholnih) pijač. Vse to je potekalo spontano, s hvaležnostjo, nenazadnje so bili učitelji zelo spoštovani in tisti čas tudi bolj vključeni v družabno (mikro)okolje.

Pravilnik o omejitvah in dolžnostih uradnih oseb v zvezi s sprejemanjem daril

Časi pa se spreminjajo in država je že pred leti poslegla na področje obdarovanja javnih uslužbencev in funkcionarjev z namenom preprečevanja korupcije. Najnovejši predpis, ki to ureja, tudi za zaposlene v vzgoji in izobraževanju, pa je Pravilnik o omejitvah in dolžnostih uradnih oseb v zvezi s sprejemanjem daril (v nadaljevanju: pravilnik), ki velja od 21. 7. 2021. Ta pravilnik ureja način razpolaganja z darili, določanje vrednosti daril, vodenje in vsebino seznama daril, ki jih v zvezi z opravljanjem funkcije, dela ali javne službe ali v zvezi s svojim položajem prejema uradne osebe ali njihovi družinski člani.

Pomembno je poudariti zlasti naslednje, da v kolikor ravnatelj, učitelj, vzgojitelj ali drug javni uslužbenec prejme od staršev ali katere druge osebe darilo, katere vrednost presega 50 evrov, je po-

trebno za prejeta darila nad tem zneskom izvesti določene postopke, izpolniti predpisane obrazce in slediti določbam pravilnika.

Darila, katerih vrednost ne presega 50 evrov, se smatrajo kot darila zanemarljive vrednosti, ki jih javni uslužbenci niste dolžni prijaviti oziroma obvestiti nadrejene, vzgojno izobraževalni zavod pa tovrstnih daril ni dolžan evidentirati.

Nemudoma moram izpostaviti tudi darila, ki so v praksi učiteljev in vzgojiteljev nedvomno tudi najbolj pogosta, in sicer priložnostna darila manjše vrednosti. To so darila, ki se jih tradicionalno ali običajno izroča ob določenih dogodkih (kulturnih, slavnostnih, zaključkih izobraževanja, usposabljanja, ob praznikih ipd.), njihova vrednost pa ne sme presegati vrednosti 100 evrov, ne glede na obliko darila in število darovalcev istega darila. Po mojem mnenju v ta kontekst sodijo darila ob zaključkih šolskega leta v šolah in vrtcih, ko starši zbiramo denar za darila učiteljev/vzgojiteljev naših otrok, v zahvalo za njihov doprinos k vzgoji in izobrazbi naših otrok.

Tovrstno obdarovanje je že tradicionalno, zato je lahko letvico zneskovnega cenusa dvignemo do 100 evrov, pri čemer izpostavljam, da je 100 evrov vrednosti darila za vzgojno-izobraževalno področje vezano (predvsem in praviloma) na zaključek šolskega leta (v teoriji in po črki predpisa bi bilo takšno lahko tudi darilo, dano za rojstni dan učitelja/vzgojitelja, kar bi bilo zgolj svetla izjema, nikakor pa ne pravilo), medtem ko je meja 50 evrov (darilo zanemarljive vrednosti) vezana na katerokoli obdarovanje enega ali več staršev med šolskim letom.

Po pravilniku je darilo stvar, pravica, storitev ali druga korist, ki jo je mogoče finančno ovrednotiti. Pri ocenjevanju vrednosti daril se upošteva tržna cena darila. Če je darilo takšno, da njegove vrednosti ni

¹ Več o zgodovini šolstva v Sloveniji najdete v odlični monografiji *Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja*, Jože Ciperle in Andrej Vovko, Slovenski šolski muzej Ljubljana, 1987.

² Uradni list RS, št. 106/21 in 110/21.

mogoče določiti glede na tržne cene, se vrednost določi po laični oceni osebe, ki vodi seznam daril, upošteva cene istovrstnih oziroma primerljivih stvari, pravic, storitev ali drugih koristi.

Ena izmed bolj nenavadnih določb se skriva v drugem odstavku 8. člena pravilnika, s katerim je določeno, da *»če je darilo umetniško delo ali stvar, ki predstavlja zgodovinsko vrednost ali drugo vrednost, ki se je ne da oceniti po tržnih merilih, se vrednost darila določi na podlagi ocene strokovnjaka za ocenjevanje vrednosti«*. Kdo plača morebitno cenitev strokovnjaka za ocenjevanje vrednosti (obdarovani učitelj/vzgojitelj ali šola/vrtec), ni določeno, v praksi pa, če se malo poistovetim z Nostradamusom, do tega ne bo prihajalo, saj bi bili finančni stroški plačila strokovnjaku, da bi ocenil vrednost darila, zagotovo večkratnik finančne vrednosti darila.

Obveznosti prejemnikov daril, šol in vrtcev

Prejemnik darila ne sme sprejemati daril v zvezi z opravljanjem dela, razen priložnostnih daril manjše vrednosti.

Prejemnik ne sme sprejeti darila v zvezi z opravljanjem dela:

- če bi izročitev oziroma sprejem takšnega darila pomenila kaznivo dejanje,
- če je to prepovedano z drugim zakonom ali na njegovi podlagi izdanimi predpisi,
- če se kot darilo izročajo denar, vrednostni papirji, darilni in vrednostni boni ter kartice in drage kovine,
- če darilo lahko vpliva ali ustvarja videz, da vpliva na objektivno in nepristransko opravljanje dela uradne osebe.

Takšno darilo ne postane last prejemnika niti last vrtca/šole in ga je potrebno zavrniti ter vrniti darovalcu. Navedene prepovedi in omejitve veljajo tudi v primerih, če se darilo v zvezi z opravljanjem dela prejemnika izroči njegovim družinskim članom.

Vzgojno-izobraževalni zavod mora na primeren način objaviti v svojih uradnih prostorih, katere so omejitve v zvezi s sprejemanjem daril s strani uradnih oseb in kakšen je postopek v primeru njihove izročitve.

Prejemnik mora v primeru sprejema darila takoj, ko je to mogoče, najkasneje pa v 8 dneh, izpolniti obrazec za evidentiranje prejetega darila in ga izpolnjenega izročiti osebi, ki vodi seznama daril v vrtcu/šoli, kjer je zaposlen. Prejemnik obrazca ne izpolni v primeru prejema darila zanemarljive vrednosti. Seznam daril je po časovnem zaporedju vodena zbirka obrazcev za evidentiranje prejetega darila uradne osebe ali njenega družinskega člana.

Če se po prejemu darila, ki je postalo last vrtca/šole, ugotovi, da glede na svoje lastnosti ni primerno za uporabo ali hrambo (npr. pokvarljivo blago), se ga, če je to mogoče, uporabi za reprezentanco v vrtcu/šoli ali pa se darilo odstopi humanitarni organizaciji.

Vrtci/šole morajo najkasneje do 31. marca za preteklo leto Komisiji za preprečevanje korupcije posredovati seznam prejetih daril.

Novih obrazcev, dokumentov in informacij v zvezi s sprejemanjem daril je tako kar precej. Sam sem porabil kar nekaj časa, da sem zadeve analiziral in za svoje naročnike, s katerimi sodelujem, pripravil vso potrebno dokumentacijo. Verjetno bo takšna ureditev, kakršnakoli že je, o(b)stala vsaj nekaj časa in verjetno si novi obrazi, ki se vseskozi pojavljajo, ne bodo izmislili novih obrazcev, še zlasti, ker šolstvo ni zdravstvo, saj zaposleni v šolstvu v primerjavi z zdravstvom ali kakšnim drugim področjem prejemajo le darilca, drugod pa bi že lahko govorili o darilih. Če nič drugega, vsake toliko o tem preberemo na straneh črne kronike, kjer v zadnjih letih še nisem zasledil novice, da bi bil kateri od učiteljev/vzgojiteljev sodno obravnavan zaradi dejanj podkupnine, pardon, daril ...

KURIKULUM, šolsko pravno svetovanje, d.o.o.

V kolikor še nimate imenovane strokovne pooblaščen osebe za varstvo osebnih podatkov (po GDPR), se obrnite na KURIKULUM, šolsko pravno svetovanje, d.o.o.. Nedvomno najbolj ugodna in strokovna rešitev za posodobitev in usklajitev dokumentov s področja varstva osebnih podatkov.

Zaupaj nam že veliko število vrtcev, osnovnih šol in glasbenih šol. Prepričajte se še vi!

Kontakt: info@kurikulum.si

www.kurikulum.si